

4. Zgłaszanie szkód w środowisku lub bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku

4.1. Definicja szkody w środowisku

Według *Ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (Dz. U. z 2007 r., Nr 75, poz. 493, z późn. zm.), zwanej dalej *ustawą szkodową*:

SZKODA W ŚRODOWISKU to negatywna mierzalna zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych (gatunków chronionych, chronionych siedlisk przyrodniczych, wody, ziemi), oceniona w stosunku do stanu początkowego, spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska.

SZKODA W ŚRODOWISKU			
w gatunkach chronionych	w chronionych siedliskach przyrodniczych	w wodach	w powierzchni ziemi
jeżeli ma znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ich ochrony	jeżeli ma znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ich ochrony	jeżeli ma znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód	jeżeli stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub powoduje konieczność zmiany dotychczasowego sposobu wykorzystania powierzchni ziemi

Ponadto, jeżeli zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych ma mierzalny, negatywny skutek dla zdrowia ludzi, uznaje się, że wystąpiła szkoda w środowisku!

4.1.1. Definicja szkody w gatunkach chronionych

Gatunki chronione to	gatunki dziko występujących	zwierząt	wymienione w <i>Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną</i> (Dz.U. z 2004 r., Nr 220, poz. 2237)
		roślin	wymienione w <i>Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną</i> (Dz.U. z 2004 r., Nr 168, poz. 1764)
		grzybów	wymienione w <i>Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną</i> (Dz.U. z 2004 r., Nr 168, poz. 1765)

Szczególnej ochronie gatunkowej podlegają ptaki.

Chronione gatunki ptaków to	gatunki ptaków wymienione w <i>Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną</i> (Dz.U. z 2004 r., Nr 220, poz. 2237)
	gatunki ptaków podlegające ochronie na podstawie <i>Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, Dz. Urz. UE L Nr 20/7 z 26.01.2010 r.)</i>
	wszystkie gatunki ptaków wędrownych (<i>Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt</i> , sporządzona w Bonn dnia 23 czerwca 1979 r. (Dz. U. z 2003 r., Nr 2, poz. 17; dalej powoływana jako <i>Konwencja Bońska</i>)

4.1.2. Definicja szkody w siedliskach przyrodniczych

Siedliskami roślin, zwierząt lub grzybów są obszary ich występowania.

CHRONIONE SIEDLISKA PRZYRODNICZE	
Formy ochrony przyrody	wyznaczone na podstawie <i>Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody</i> (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r., Nr 151, poz. 1220): parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Obszary Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyznaczone na podstawie <i>Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, Dz. Urz. UE L Nr 20/7 z 26.01.2010 r.)</i> – obszary specjalnej ochrony ptaków – OSOP – (kod PLB z indywidualnym oznaczeniem numerycznym), ➤ wyznaczone na podstawie <i>Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE L 206 z 22.07.1992, s. 7, z późn. zm.)</i> – specjalne obszary ochrony siedliskowej – SOOS (kod PLH z indywidualnym oznaczeniem numerycznym)
Obszary z tzw. Shadow List	<i>Shadow List</i> to lista obszarów, które zdaniem organizacji pozarządowych powinny być włączone do sieci Natura 2000, co jest konieczne, aby zapewnić reprezentatywne ujęcie w sieci wszystkich gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla których sieć jest wyznaczana.
Typy siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000	76 typów siedlisk wymienionych w <i>Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000</i> (Dz.U. Nr 94, poz. 795)
Miejsca rozrodu gatunków chronionych, miejsca lęgu, pierzenia i zimowania ptaków wędrownych oraz miejsca ich zatrzymywania się wzdłuż tras wędrowek	<i>Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt</i> , sporządzona w Bonn dnia 23 czerwca 1979 r. (Dz. U. z 2003 r., Nr 2, poz. 17)

4.1.3. Definicja szkody w wodach

Szkodą w wodach jest ich zmiana mająca znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód. Dobry stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód stwierdza się na podstawie parametrów określonych w rozporządzeniach wykonawczych do ustawy *Prawo wodne*.

4.1.4. Definicja szkody w powierzchni ziemi

Szkodą w ziemi jest jej zanieczyszczenie substancjami, preparatami, energiami, organizmami lub mikroorganizmami polegające na przekroczeniu standardów jakości gleby lub ziemi określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9.09.2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. z 2002 r., Nr 165, poz. 1359).

4.1.5. Definicja skumulowanych szkód w środowisku

SKUMULOWANE SZKODY W ŚRODOWISKU	
Szkoda może łączyć w sobie kilka rodzajów szkody w środowisku	np. szkoda w gatunkach chronionych, która jest jednocześnie szkodą w chronionych siedliskach
Szkoda może również łączyć wszystkie rodzaje szkody w środowisku	np. szkoda w gatunkach chronionych, która jest jednocześnie szkodą w chronionych siedliskach oraz w wodach i powierzchni ziemi

Pamiętaj!

Szkodą w środowisku jest już wystąpienie chociażby jednego negatywnego skutku, charakterystycznego dla przynajmniej jednego rodzaju szkody w środowisku!

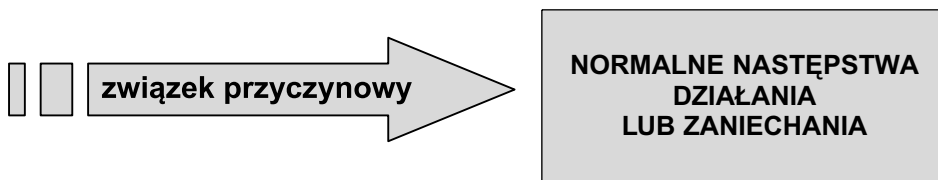
4.2. Definicja bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku

Bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku to wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia szkody w środowisku w dającej się przewidzieć przyszłości.

4.3. Przestanki odpowiedzialności

4.3.1. Normalny związek przyczynowy

Odpowiedzialność za bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkodę w środowisku powstaje, jeżeli między działalnością lub zaniechaniem podmiotu korzystającego ze środowiska, a bezpośrednim zagrożeniem szkodą lub szkodą w środowisku istnieje normalny (adekwatny) związek przyczynowy.

Art. 361 § 1 Kodeksu Cywilnego (dalej jako *KC*):

Zobowiązany ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

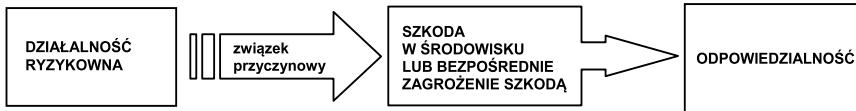
Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 11.12.2007 r., I ACa 901/07, LEX nr 466429:

Stosownie do art. 361 § 1 *KC* adekwatne są „normalne“ następstwa działania lub zaniechania, z których szkoda wynikła. Normalnymi następstwami zdarzenia, z którego wynikła szkoda, są następstwa, jakie tego rodzaju zdarzenie jest w ogóle w stanie wywołać i w zwyczajnym biegu rzeczy, a nie tylko na skutek szczególnego zbiegu okoliczności, z reguły je wywołuje. Natomiast anormalne jest następstwo, gdy doszło do niego z powodu zdarzenia niezwykłego, nienormalnego, niemieszczącego się w granicach doświadczenia życiowego, na skutek nadzwyczajnego zbiegu okoliczności, którego przeciętnie nie bierze się w rachubę.

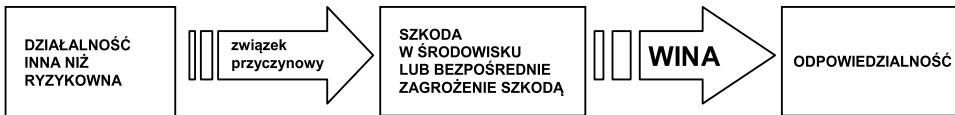
Nie wyłącza normalności w rozumieniu tego przepisu okoliczność, że mimo identycznych warunków zdarzenia określone następstwo nie zawsze występuje, ani też jego statystyczna rzadkość. Sformułowanie „normalne następstwo” nie musi oznaczać skutku koniecznego.

4.3.2. Podstawy odpowiedzialności

- 1) Przy działalności ryzykownej odpowiedzialność opiera się na **zasadzie ryzyka**. Wystarczy stwierdzenie związku przyczynowego między szkodą, a prowadzeniem działalności ryzykownej.

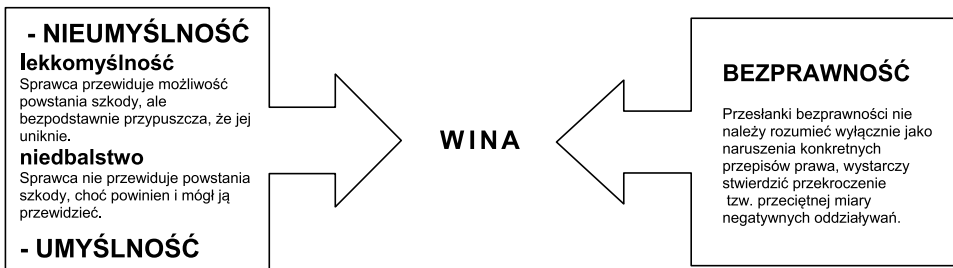
2) Przy działalności innej niż ryzykowna obowiązuje **zasada winy**, co oprócz związku przyczynowego wymaga wykazania jeszcze dwóch elementów: **obiektywnego** – bezprawności i **subiektywnego** – umyślności albo nieumyślności działania lub zaniechania.

Konstrukcja winy

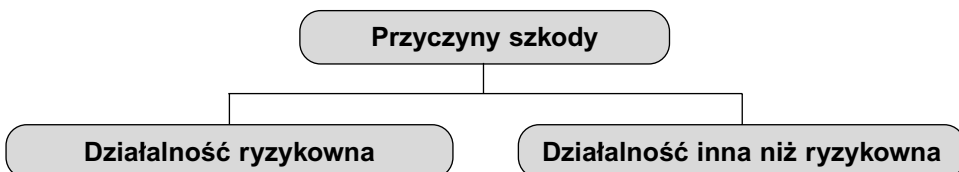
element subiektywny

element obiektywny

4.3.3. Podstawy odpowiedzialności za szkodę w środowisku

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie określa inne podstawy odpowiedzialności w sytuacji, kiedy bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku spowodowane zostały działalnością stwarzającą ryzyko wystąpienia szkody w środowisku albo też inną działalnością.

Działalność ryzykowna – rodzaj działalności, którą art. 3 *ustawy szkodowej* uznaje za zawsze stwarzającą ryzyko wystąpienia szkody w środowisku.

DZIAŁALNOŚĆ RYZYKOWNA (stwarzająca ryzyko szkody w środowisku):	
Gospodarowanie odpadami	odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości
	zbieranie, transport, odzysk lub unieszkodliwianie odpadów
	gospodarowanie odpadami wydobywczymi
	międzynarodowy obrót odpadami
Eksploatacja instalacji	wymagających uzyskania pozwolenia zintegrowanego
	wymagających uzyskania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza
Gospodarowanie wodami	wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi
	pobór oraz odprowadzanie wód powierzchniowych lub podziemnych
	retencjonowanie śródlądowych wód powierzchniowych
Substancje i preparaty niebezpieczne, środki ochrony roślin, produkty biobójcze	produkcja, wykorzystanie, przechowywanie, przetwarzanie, składowanie, uwalnianie do środowiska oraz transport
Towary i materiały niebezpieczne	transport drogowy, kolejowy, rzeczny i morski
GMO	zamknięte użycie organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO), zamierzone uwolnienie ich do środowiska, wprowadzanie produktów GMO do obrotu

Każda z działalności uznanych za ryzykowną może być legalnie wykonywana wyłącznie na podstawie stosownego zezwolenia, wydawanego w formie decyzji administracyjnej przez właściwy organ.

Za szkody w wodach i w powierzchni ziemi odpowiadają na podstawie ustawy wyłącznie podmioty korzystające ze środowiska, prowadzące działalność ryzykowną (sprawcy szkód tego rodzaju spowodowanych inną działalnością odpowiadają na podstawie innych przepisów).

Za szkody dotyczące gatunków chronionych lub chronionych siedlisk przyrodniczych na podstawie ustawy odpowiadają zarówno prowadzący działalność

ność ryzykowną, wskutek której powstała szkoda, jak i podmioty prowadzące inną działalność, jeżeli można im przypisać winę za szkodę.

RODZAJ SZKODY	ODPOWIEDZIALNOŚĆ	
	prowadzący działalność ryzykowną	prowadzący działalność inną niż ryzykowna
szkoda w gatunkach chronionych lub w chronionych siedliskach przyrodniczych	na zasadzie ryzyka	na zasadzie winy
szkoda w wodach lub w powierzchni ziemi	na zasadzie ryzyka	nie stosuje się ustawy o szkodach

4.3.4. Podmiotowy zakres odpowiedzialności

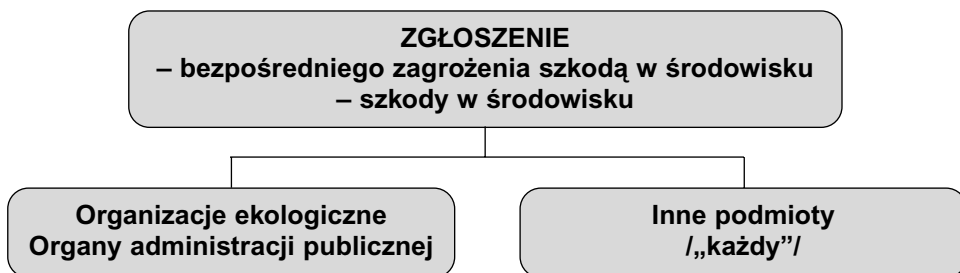
Za szkodę odpowiada podmiot korzystający ze środowiska:

- 1) **przedsiębiorca** w rozumieniu art. 4 *Ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095 i Nr 180, poz. 1280), a także osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego oraz osoby wykonujące zawód medyczny w ramach indywidualnej praktyki lub indywidualnej specjalistycznej praktyki,
- 2) **jednostka organizacyjna** niebędąca przedsiębiorcą,
- 3) **osoba fizyczna** niebędąca przedsiębiorcą, korzystająca ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska wymaga pozwolenia.

4.4. Zgłaszanie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku

Każdy ma prawo zgłosić bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkodę w środowisku.

Uprawnienia zgłaszającego są szersze lub węższe, w zależności od tego, kto dokonuje zgłoszenia.

Organy administracji publicznej oraz organizacje ekologiczne zgłaszające szkodę lub bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku dotyczące środowiska jako dobra wspólnego, **mogą uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony**.

Wskazówka praktyczna:

Organizacja ekologiczna powinna w zgłoszeniu wyraźnie zaznaczyć, że:

- 1) dokonuje zgłoszenia bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody dotyczącej środowiska **jako dobra wspólnego**,
- 2) będzie uczestniczyła w dalszej części postępowania na prawach strony.

Nie mogą na prawach strony uczestniczyć inne podmioty dokonujące zgłoszenia. Ich udział w sprawie ogranicza się do fazy wszczęcia postępowania (kończy się z chwilą, kiedy postanowienie o wszczęciu postępowania albo o odmowie wszczęcia postępowania stało się ostateczne).

UPRAWNIENIA PODMIOTÓW ZGŁASZAJĄCYCH BEZPOŚREDNIE ZAGROŻENIE SZKODĄ W ŚRODOWISKU LUB SZKODĘ W ŚRODOWISKU				
Organizacje ekologiczne Organy administracji publicznej	Prawo dokonania skutecznego zgłoszenia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku	Prawo do otrzymania postanowienia o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku	Prawo złożenia zażalenia na postanowienie odmawiające wszczęcia postępowania w sprawie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku	Prawo udziału w postępowaniu na prawach strony (m.in. wgląd w akta sprawy, prawo składania wniosków dowodowych, prawo do otrzymywania postanowień i decyzji wydanej w sprawie, prawo ich zaskarżenia itd.)

UPRAWNIENIA PODMIOTÓW ZGŁASZAJĄCYCH BEZPOŚREDNIE ZAGROŻENIE SZKODĄ W ŚRODOWISKU LUB SZKODĘ W ŚRODOWISKU				
„Każdy” – inne podmioty niż organizacje ekologiczne i organy administracji publicznej (m.in. indywidualne osoby fizyczne, osoby prawne, komitety mieszkańców, pozostałe podmioty)	Prawo dokonania skutecznego zgłoszenia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku	Prawo do otrzymania postanowienia o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku	Prawo złożenia zażalenia na postanowienie odmawiające wszczęcia postępowania w sprawie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku	

Minister Środowiska przyjmuje zgłoszenia w sprawach bezpośredniego zagrożenia szkodą lub szkody spowodowanej GMO.

Zgłoszenia pozostałych szkód przyjmuje regionalny dyrektor ochrony środowiska (RDOŚ).

Termin wydania postanowienia o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania w sprawie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku	najpóźniej – 2 miesiące od dnia zgłoszenia	w razie jego niedochowania organizacja ekologiczna może złożyć zażalenie na bezczynność do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
---	--	--

4.5. Obowiązki sprawcy – działania zapobiegawcze i naprawcze

Podmiot korzystający ze środowiska ma obowiązek podjąć działania zapobiegawcze i naprawcze:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) bez wzywania przez organ administracji,
- 3) niezwłocznie po stwierdzeniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku,
- 4) na własny koszt.

DZIAŁANIA ZAPOBIEGAWCZE	powinny zmierzać do zapobieżenia skutkom lub zmniejszenia rozmiarów szkody.
------------------------------------	--

Jeżeli zagrożenie szkodą nie zostało zażegnane mimo podjęcia działań zapobiegawczych, albo jeżeli wystąpiła szkoda w środowisku, podmiot korzystający ze środowiska musi niezwłocznie zgłosić ten fakt wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska (WIOŚ) oraz złożyć do RDOŚ wniosek o uzgodnienie działań naprawczych.

Uzgodnienie działań naprawczych następuje w formie *decyzji*, określającej stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko, zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych oraz termin ich zakończenia.

DZIAŁANIA NAPRAWCZE	to wszelkie działania w celu naprawy lub zastąpienia w równoważny sposób elementów przyrodniczych lub ich funkcji, prowadzące do usunięcia zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz przywrócenia równowagi przyrodniczej i walorów krajobrazowych na danym terenie.
--------------------------------	---

W ramach działań naprawczych może zostać wykonane między innymi oczyszczenie gleby i wody, przywrócenie naturalnego ukształtowania terenu, zalesienie, zadrzewienie lub utworzenie skupień roślinności oraz reintrodukcja zniszczonych gatunków.

Rodzaje działań naprawczych szczegółowo wymienia *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4.06.2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia* (Dz.U. z 2008 r., Nr 103, poz. 664).

Jeżeli zobowiązany uchyla się od działań zapobiegawczych lub naprawczych – RDOŚ wszczyna postępowanie z urzędu i wydaje decyzję nakazującą przeprowadzenie określonych działań.

Za niepodjęcie działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz niezgłoszenie szkody ustawa przewiduje karę grzywny, którą RDOŚ nakłada na podmiot korzystający ze środowiska – sprawcę szkody, zobowiązanego do podjęcia działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz zgłoszenia szkody.

4.6. Zastępcze wykonanie działań zapobiegawczych lub naprawczych

RDOŚ musi wykonać działania zapobiegawcze lub naprawcze we własnym zakresie, jeżeli:

- 1) nie można zidentyfikować sprawcy szkody, jeśli nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego lub egzekucja okazała się bezskuteczna,
- 2) istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku.

Wskazane przyczyny należy uznać za występujące samodzielnie, a nie łącznie, za czym przemawia interpretacja przepisów art. 5 ust. 3 pkt d i ust. 4 oraz art. 6 ust. 2 pkt e i ust. 3 *Dyrektywy 2004/35/WE*. Interpretacja wskazanych przyczyn jako koniecznych do łącznego wystąpienia dla stwierdzenia zaistnienia obowiązku organu byłaby ograniczeniem zakresu wskazanych przepisów dyrektywy, czyli byłoby to naruszenie obowiązku implementacji dyrektywy w drodze wykładni.

4.7. Wyłączenie *ustawy szkodowej*

Nawet jeżeli stwierdzimy szkodę w środowisku i zidentyfikujemy sprawcę, może się okazać, że nie będzie można ani od niego, ani od RDOŚ wyegzekwować działań naprawczych.

WYŁĄCZENIA W STOSOWANIU USTAWY	
KATEGORIA	PRZYCZYNA
PRZEDMIOTOWE	konflikt zbrojny, działania wojenne, wojna domowa lub powstanie zbrojne
	katastrofa naturalna
	działalność, której głównym celem jest obrona narodowa, bezpieczeństwo międzynarodowe lub jedynym celem ochrona przed klęską żywiołową
	szkody jądrowe
	gospodarka leśna prowadzona zgodnie z zasadami trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

WYŁĄCZENIA W STOSOWANIU USTAWY	
KATEGORIA	PRZYCZYNA
	szkody w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych, powstałe w związku z przedsięwzięciami, jeżeli zidentyfikowano negatywny wpływ przed ich realizacją (w tym przypadku szkody naprawia się w ramach kompensacji przyrodniczej według zasad określonych w decyzji środowiskowej)
CZASOWE	jeżeli od emisji lub zdarzenia, które je spowodowały, upłynęło więcej niż 30 lat
	które wystąpiły przed dniem 30.04.2007 r.
	jeżeli wynikają one z działalności, która została zakończona przed dniem 30.04.2007 r.

4.8. Odpowiedzialność solidarna

Odpowiedzialność solidarna to rodzaj odpowiedzialności, kiedy wszyscy zobowiązani odpowiadają za to, czy obowiązek zostanie zrealizowany – w ten sposób, że każdy zobowiązany osobiście odpowiada nie za daną część obowiązków, lecz za ich całość.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SOLIDARNA ZA BEZPOŚREDNIE ZAGROŻENIE SZKODĄ W ŚRODOWISKU LUB SZKODĘ W ŚRODOWISKU	
Jeżeli skutki zostały spowodowane przez działalność więcej niż jednego podmiotu korzystającego ze środowiska – każdy z nich odpowiada solidarnie za szkodę.	Solidarnie z podmiotem korzystającym ze środowiska, który spowodował szkodę, odpowiada władający powierzchnią ziemi: 1) za skutki spowodowane za jego zgodą lub wiedzą, 2) jeżeli nie zgłosił tych skutków właściwym organom niezwłocznie po uzyskaniu o nich wiedzy.

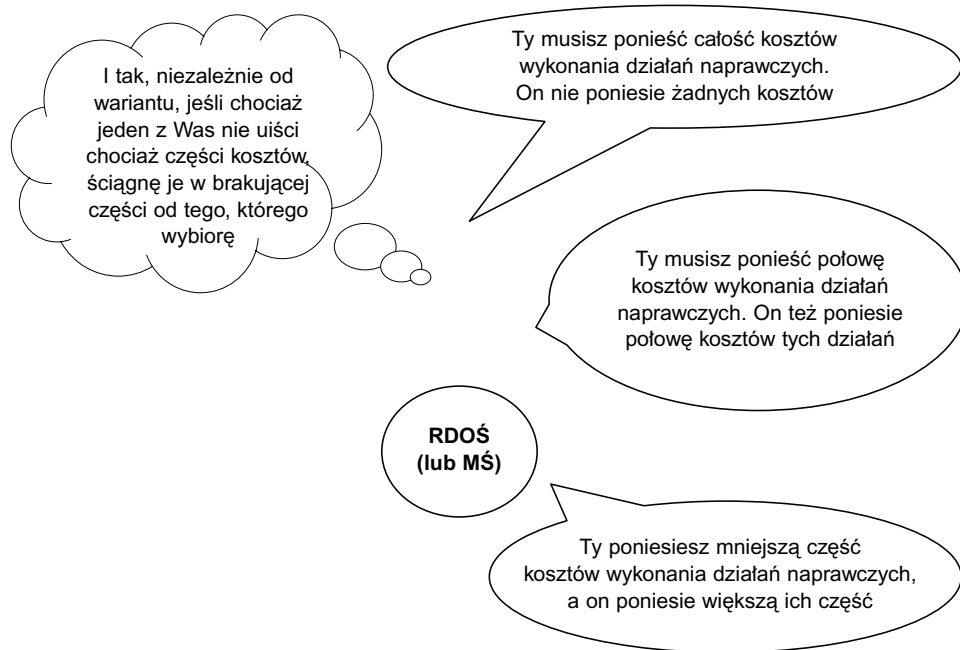
Solidarność nie musi oznaczać proporcjonalności.

Jeżeli dwa podmioty korzystające ze środowiska spowodowały szkodę, regionalny dyrektor ochrony środowiska może żądać wykonania działań zapobiegawczych lub naprawczych:

- od jednego z nich w całości,
- od wszystkich proporcjonalnie do przyczynienia się do zagrożenia lub szkody,
- w równych częściach od każdego,
- w określonych częściach tylko od niektórych, np. tych, wobec których wyegzekwowanie obowiązków jest najprostsze.

Jeżeli jeden zobowiązany z jakiegoś powodu nie chce lub nie może wykonać „swojej części” obowiązków – musi ją solidarnie wykonać inny zobowiązany, wskazany według uznania organu, nawet jeżeli wykonał już on „swoją część” obowiązków.

Żaden z zobowiązanych solidarnie nie może się skutecznie bronić tłumaczeniem, „przecież ja już swoją część wykonałem”, albo „niech wykona to inny zobowiązany solidarnie, on bardziej przyczynił się do szkody w środowisku”.

Odpowiedzialni solidarnie są zwolnieni z obowiązków (kosztów) dopiero wówczas, kiedy wszystkie obowiązki (koszty) zostaną wykonane (uiszczone) w całości.

Jakie znaczenie w praktyce ma odpowiedzialność solidarna?

Jeżeli na przykład zauważymy, iż na terenie leżącym w granicach obszaru Natura 2000 szkodę spowodowały dwie spółki, np. urządzając dzikie wysypisko odpadów, ale jedna z nich po zakończeniu działalności uległa rozwiązaniu – nie musimy żądać, aby obowiązki działań naprawczych RDOŚ nałożył na dwie spółki, albo martwić tym, że spółka istniejąca może wykonać tylko „połowę” tych działań. RDOŚ może nakazać wykonanie wszystkich działań naprawczych tej spółce, wobec której jest to możliwe i łatwe do egzekucji.

Przykładem praktycznego zastosowania drugiego przypadku może być sytuacja, kiedy teren na obszarze Natura 2000 jest stale zanieczyszczany przez nieustaloną liczbę rolników wylewających tam gnojowicę – za wiedzą właściciela terenu (np. pobierającego za to wynagrodzenie). Ustalenie wszystkich sprawców szkody byłoby trudne, trudne byłoby również wyegzekwowanie od wielu z nich części obowiązków – ale wystarczy wykazać, że o zanieczyszczeniu powierzchni ziemi na nieruchomości wiedział jej właściciel i nie zawiadomił o tym RDOŚ, aby to właśnie jego obciążyć całkowitymi kosztami działań naprawczych, np. rekultywacji powierzchni ziemi na nieruchomości.

Dłużnik solidarny, który naprawił szkodę, może wystąpić wobec pozostałych współsprawców o zwrot odpowiedniej części poniesionych nakładów na drodze cywilnoprawnej.

LISTY KONTROLNE

SZKODA W GATUNKACH CHRONIONYCH	☐
zniszczenie lub uszkodzenie części siedliska gatunku chronionego	☐
pogorszenie stanu lub funkcji populacji gatunku chronionego	☐
zmniejszenie liczebności	☐
zmniejszenie zagęszczenia lub powierzchni zajmowanej przez gatunek chroniony	☐
pogorszenie możliwości rozmnażania się populacji gatunku chronionego	☐
pogorszenie możliwości rozprzestrzeniania się lub innych funkcji życiowych gatunku chronionego	☐
zwiększenie śmiertelności	☐

ograniczenie możliwości kontaktu populacji gatunku chronionego z populacjami sąsiednimi	☐	
zmniejszenie powierzchni lub pogorszenie użyteczności zasobów siedliska gatunku chronionego		☐
pogorszenie możliwości ochrony gatunku chronionego, w tym możliwości uzyskania właściwego stanu jego ochrony		☐
SZKODA W CHRONIONYCH SIEDLISKACH PRZYRODNICZYCH		☐
zniszczenie lub uszkodzenie części siedliska gatunku chronionego		☐
pogorszenie stanu lub funkcji chronionego siedliska przyrodniczego		☐
utrata części związanej z nim różnorodności biologicznej	☐	
utrata lub pogorszenie specyficznych cech jego struktury	☐	
pogorszenie funkcji ekosystemowych	☐	
pogorszenie tworzonej przez nie różnorodności krajobrazowej		☐
pogorszenie stanu ochrony gatunków chronionych typowych dla chronionego siedliska przyrodniczego		☐
pogorszenie możliwości ochrony chronionego siedliska przyrodniczego, w tym możliwości uzyskania właściwego stanu jego ochrony		☐
SZKODA W WODACH		☐
pogorszenie możliwości rekreacyjnego wykorzystania kąpielisk w związku ze zmianami jakości wody		☐
pogorszenie warunków poboru lub uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi		☐
pogorszenie jakości wód stanowiących środowisko życia ryb, skorupiaków i mięczaków		☐
obniżenie lub podwyższenie poziomu wód podziemnych powodujące niekorzystne zmiany ilościowe i jakościowe tych wód		☐
SZKODA W POWIERZCHNI ZIEMI		☐
zanieczyszczenie gleby lub ziemi mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi		☐
zanieczyszczenie gleby lub ziemi powodujące konieczność zmiany dotychczasowego sposobu wykorzystania powierzchni ziemi		☐